

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

РОЗ'ЯСНЕННЯ

02.06.2022

№ 9

Щодо внесення спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції подань про проведення службового розслідування з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення

Відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) до повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції належить надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги, зокрема, з питань застосування положень цього Закону та прийнятих на його виконання нормативно-правових актів.

Внесення подань про проведення службового розслідування з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення є важливим елементом системи протидії корупції. Ці роз'яснення підготовлені з метою забезпечення однакового застосування положень ч. 3 ст. 65¹ Закону спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції.

1. Якою є мета внесення подання в порядку ч. 3 ст. 65¹ Закону?

Метою внесення подання відповідно до ч. 3 ст. 65¹ Закону є виявлення та подальше усунення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

Виявлення та усунення причин і умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення є важливим елементом механізму профілактики недопущенню вчинення таких правопорушень.

Під *причинами* вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення слід розуміти чинники, явища, процеси, які *породжують* вчинення цих правопорушень.

Під *умовами* вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення потрібно розуміти конкретні обставини, які *сприяють або створюють можливість* вчинення таких правопорушень та пов'язані з недоліками в організації діяльності відповідного органу, підприємства, установи, організації або конкретних посадових осіб.

Виявлення таких причин та умов відбувається під час проведення службового розслідування.

2. Хто і за яких умов може вносити подання в порядку ч. 3 ст. 65¹ Закону?

Згідно з ч. 3 ст. 65¹ Закону такі подання можуть вносити спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, зокрема органи прокуратури та Національної поліції (ст. 1 Закону), – виключно в межах їхніх повноважень.

Обов'язковою передумовою для внесення такого подання є встановлення у визначеному законом порядку факту вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

Визначення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення:

1. корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (абз. 6 ч. 1 ст. 1 Закону);

2. правопорушення, пов'язане з корупцією – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (абз. 11 ч. 1 ст. 1 Закону).

Отже, подання спеціально уповноваженого суб'єкта, з огляду на конструкцію ч. 3 ст. 65¹ Закону, вноситься не для з'ясування та усунення факту вчинення особою корупційного, пов'язаного з корупцією правопорушення, а **виключно** з метою встановлення причин і умов, що їм сприяли.

Факт вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення встановлюється спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері протидії корупції під час реалізації його повноважень у встановленому процесуальним законом порядку.

Зокрема, органи Національної поліції можуть встановлювати факт вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення під час:

здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень (після повідомлення особі про підозру щодо вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією кримінального правопорушення);

складання протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (після складення протоколу).

Органи прокуратури встановлюють факт вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення під час:

здійснення процесуального керівництва досудовим розслідуванням (після повідомлення особі про підозру щодо вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією кримінального правопорушення);

підтримання публічного обвинувачення в суді (після постановлення обвинувального вироку суду – якщо подання не вносилося раніше);

представництва інтересів держави в суді у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави (після ухвалення

судом рішення про визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави);

участі прокурора у розгляді судом справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (після винесення судом рішення, яким особу визнано винною у вчиненні адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією – якщо подання органом Національної поліції не вносилося раніше).

Відповідно до вимог п. 5.1 наказу Генерального прокурора від 18.11.2021 № 365 «Про організацію діяльності органів прокуратури у сфері запобігання і протидії корупції поза межами кримінального провадження» прокурор **зобов'язаний** вносити подання керівнику органу, підприємства, установи, організації, де працює особа, яка вчинила таке порушення, після набрання законної сили рішенням суду про притягнення особи до адміністративної відповідальності або про закриття справи з nereабілітуючих підстав, передбачених ст. 22, п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП.

Подання органам Національної поліції рекомендується вносити у найкоротший строк після складання протоколу про адміністративне правопорушення пов'язане з корупцією чи повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального корупційного чи пов'язаного з корупцією правопорушення. Однак у випадку його невнесення органом Національної поліції прокурор може внести подання після отримання процесуальних рішень, у яких зафіксовані факти вчинення корупційного чи пов'язаного з корупцією правопорушення (повідомлення про підозру, обвинувального вироку суду, рішення суду, яким особу визнано винною у вчиненні адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією).

Органи Національної поліції за необхідності можуть вносити подання про усунення причин та умов у справах про адміністративні правопорушення одночасно із направленням до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, де працює особа, повідомлення про складення протоколу про адміністративне правопорушення у порядку ч. 4 ст. 257 КУпАП.

Невнесення подання буде вважатися невиконанням завдань провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачених ст. 245 КУпАП, а саме виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень та запобігання правопорушенням.

Таким чином, *подання спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції має ґрунтуватися на встановленому у визначеному законом порядку факті вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення*, зафіксованому, зокрема, в:

- протоколі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією;
- повідомленні особі про підозру про вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією кримінального правопорушення;
- рішенні суду, яким особу притягнуто до кримінальної чи адміністративної відповідальності за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією кримінального правопорушення;

- постанові суду про закриття справи, про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, з nereабілітуючих підстав (зокрема, у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення, передбачених у ст. 38 КУпАП, а також у разі звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення на підставі ст. 22 КУпАП);

- рішенні суду, у якому зафіксовано визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави.

З огляду на зазначене внесення подання у зв'язку з ймовірним порушенням Закону, а також для виявлення ознак вчинення вищеназваних правопорушень не відповідає вимогам ч. 3 ст. 65¹ Закону.

Вимоги про проведення службових розслідувань, які не ґрунтуються на встановленому у визначеному законом порядку факті вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, суперечать положенню ч. 3 ст. 65¹ Закону та не підлягають виконанню.

3. Які особливості розгляду подання, внесеного в порядку ч. 3 ст. 65¹ Закону?

Отримання подання в порядку ч. 3 ст. 65¹ Закону є правовою підставою для призначення та проведення службового розслідування відповідно до Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 № 950 (далі – Постанова № 950).

Проведення службового розслідування за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції є обов'язком, а не правом керівника органу, який його отримав.

За результатами проведеного службового розслідування, крім встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, може бути вирішено питання про дисциплінарну відповідальність винних осіб (абз. 4 п. 10 Постанови № 950).

При цьому, оскільки службове розслідування, передбачене ч. 3 ст. 65¹ Закону, може стосуватися реалізації дисциплінарної відповідальності, а остання у випадку вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення може поєднуватись із адміністративною або кримінальною відповідальністю, то службове розслідування проводиться і до набрання законної сили обвинувальним вироком суду або постановою суду, якою особа визнана винною у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією (зокрема, з метою визначення та вжиття заходів, необхідних для невідкладного усунення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення).

Подання не вважається належно розглянутим, у зв'язку з недосягненням мети його внесення, у випадку лише притягнення винної особи до дисциплінарної відповідальності без встановлення причин та умов, що сприяли

вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

У відповіді на подання має бути чітко зазначено: причини та умови, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення; пропозиції щодо усунення зазначених причин та умов; вжиті заходи за результатами службового розслідування.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ